

'RAVO'S EN FLANEURS'
KATHOLIEKE JOURNALISTIEK TOT 1920

Otto S. Lankhorst

Wie zou beter de overgang kunnen vormen van het protestantse drieluik van hedenochtend naar het katholieke middagedeelte, dan de persoon van Joachim George le Sage ten Broek, de domineeszoon die - zoals hij het zelf eens omschreef - in 1806 op dertigjarige leeftijd 'van het Protesteren tegen de Katholieke Apostolische Kerk (...) afzag en (...) een hartelijk belijder werd van de leer der Apostelen, zooals dezelve onvervalscht door de Katholieke Apostolische Kerk (...) aan alle eeuwen is overgeleverd'?¹ Gedreven door bekeringsijver ging Le Sage in talloze brochuur-tjes, pamfletten en tijdschriften de katholieke zaak vurig verdedigen. Bij zijn dood in 1847 werd Le Sage ten Broek door *De Tijd* reeds de nestor der katholieke pers genoemd. Pater Allard noemde hem de vader van de katholieke pers en M. van Meerdervoort (pseudoniem van J.H. Matla) gaf zijn relaas van de katholieke dag- en nieuwsbladen de titel mee *Het bolwerk van den blinden pionier*, waarin aan Le Sage, die in 1830 zijn gezichtsvermogen volledig had verloren en voortaan 'op het gevoel langs een latje in een vierkant raam'² moest schrijven, de pioniersrol is toebedeeld. Deze voortrekkersrol van de katholieke periodieke pers nam op 18 mei 1818 een aanvang met de uitgave van het eerste nummer van *De Godsdienstvriend*. Er waren in de voorgaande decennia al drie tijdschriften van katholieke huize verschenen - de *Kerkelijke bibliotheek voornamelyk voor de Roomsch-Catholyken in Nederland* (1792-1796), het *Kerkelijk Leesblad* (1800-1802) en de *Mengelingen voor Roomsch-Catholijken* (1807-1809) - maar deze waren geen lang leven beschoren. *De Godsdienstvriend* ontwikkelde zich tot het eerste katholieke tijdschrift met levensvatbaarheid en bleef tot 1869 bestaan. En daarmee werd het jaar 1818 tot een beginpunt in de geschiedschrijving van de katholieke pers. De Nederlandsche Katholieke Journalisten-Vereeniging, de NKJV, herdacht ook in 1918 het eeuwfeest van de roomse pers. Van een grootse herdenking werd door het bestuur afgezien. De tijden werden daartoe niet gunstig geacht, 'zoowel door den oorlogstoestand als door het samenvallen met de algemeene verkiezingen, welke een papieren zondvloed doen verwachten'.³ Wel werd de leden dringend in overweging

1. Geciteerd naar G. Gorris SJ, *Le Sage ten Broek en de eerste fase van de emancipatie der katholieken* (2 delen, Amsterdam 1947-1949) 57.

2. Vgl. Gorris, dl 2, 4.

3. *Mededeelingen van de Nederl. Kath. Journalisten-Vereeniging*, 1918, nr. 13 (12 april).